

HAVVINDMØLLER ER HØJESTE PRIORITET I REGERINGENS KLIMAPOLITIK, SIGER DE
- ALLIGEVEL SAGDE REGERINGEN NEJ TIL EN MARKANT UDBYGNING AF VINDMØLLERNE, OG DER NEDTAGES I 2023 FLERE VINDMØLLER END DER OPSÆTTES
- HVAD SKER DER?

I disse sidste afgørende år kan den danske regering ikke engang finde ud af at prioritere havvindmøllerne, andet end i ord. Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen blander sig i energipolitikken på en måde, der dårligt kan opfattes som andet end, at vores udenrigsminister sætter snævre økonomiske erhvervsinteresser over landets samlede klimainteresser og forsinker udbygningen med havvindmøller. I 2022 var kun 12% af vores energi dækket af sol og vind, så det haster med omstillingen.

Af Niels Aagaard, fmd. for Det Fælles Bedste

Mette Frederiksen og regeringen fortæller igen og igen til den danske befolkning, at man i dén grad prioriterer udbygningen af vedvarende energi, især i form af havvindmøller. Vindmøllerne skal sikre, at vi når klimalovens reduktionsmål for 2030, siger regeringen, og vindenergien er vores eneste mulighed for at frigøre Danmark og EU fra afhængigheden af Russisk energi, fortæller statsministeren.

Alligevel afviste selvsamme regering i al hemmelighed i marts 2023 et forslag fra embedsfolk i 6 ministerier om at skabe en mulighed for at få op til 12,5 gigawatt ekstra grøn strøm fra havet. Det er fem gange så meget som det, vi har i dag.

Det samme skete, da man havde mulighed havde mulighed for at bevare 33 ansøgninger om havmøllerparker efter den såkaldte åben-dør-ordning (ordningen forklares nedenfor). Flere af dem med potentiale til at blive Danmarks største vindmøllepark. Alligevel valgte man for nogle måneder siden kun at forsætte med 3 af de 33 projekter - uden at kunne begrunde, hvorfor lige disse tre var blevet udvalgt og hvorfor man ikke kunne medtage alle projekter.

De 33 projekter ville kunne 10-doble vores nuværende havstrøm ved at bygge, hvad der svarer til 1.500 af de største vindmøller på højde med Storebæltbroens pyloner.

Og nu viser magasinet *Zetlands* journalistiske graverarbejde, at udenrigsminister Lars Løkke tilsyneladende er gået ind i energipolitikken for at varetage den store investeringsfond, *Copenhagen Infrastructure Partners, CIP's*, særinteresser i alt dette. På en måde, som indtil videre har trukket igangsættelsen af nye havvindmølleprojekter ud i foreløbig et halvt år med udsigt til, at det kan vare længere.

CIP Fonden er på rekordtid blevet verdens største grønne investeringsfond, hvilket sidste år gjorde dens 5 stiftere til milliardærer. I artikler fra starten af oktober '23 fortæller Zetland historien om udenrigsminister Lars Løkkes absurde rolle heri.

Og det bliver ikke meget bedre af at klimaminister Lars Aagaard i juni satte etableringen af det store stats havvindmølle-projekt, en energi-ø i Nordsøen, i bero med henvisning til, at øen formentlig ikke ville blive rentabel for staten.

"Selvom det ikke er økonomisk rentabelt, kan det være fornuftigt nok at redde planeten," lød Informations ironiske kommentar (30.6.23)

Regeringens handlinger kan kun forstås ud fra snævre hensyn til penge - penge før klima. Og om en klimapolitik som i virkeligheden er vækstpolitik, hvor klimaindsatsen bliver til statslig støtte til vækst i private virksomheder og brancher, her energibranchen.

Men resultatet er ikke just imponerende: I år *nedtager* Danmark flere vindmøller, end vi opsætter. Jamen, er vi da ikke i gang med den grønne omstilling? - Det korte svar er: Nej. - Ikke i praksis, det er kun planer ind til videre.

12% af vores samlede energiforbrug dækkes i dag af vind og sol, vand og geotermi. 54% af kul, olie og gas. 31% af biomasse (*Energistyrelsens Klimastatus og –fremskrivning 2022*).

- Men lad os starte ved begyndelsen.

ÅBEN-DØR-ORDNINGEN

Åben dør-ordningen giver mulighed for, at energiselskaber selv kan vælge et område på havet til at opstille vindmøller, så længe det ikke er optaget af andre formål. De kan dermed - som noget afgørende vigtigt ift. statslige havprojekter - opstille vindmøllerne *hurtigt*. Og eftersom vi er langt bagud med den grønne omstilling og kun har få år til dette kæmpe omstillingsforløb, så er dét helt afgørende.

Selskaberne får ikke tilskud, men skal heller ikke betale til statskassen, sådan som det var tilfældet ved det seneste udbud af en statsligt udpeget placering af en vindmøllepark i Nordsøen.

Åben dør-ordningen har været kendt og anvendt siden 1999. Der er etableret syv små vindmølleparker efter ordningen, herunder Middelgrunden ud for København og Sprogø ved Storebæltsbroen.

I forsommeren 2022 blev ordningen bombarderet med så mange ansøgninger, at de kan tidoble den danske produktion af grøn energi på havet.

Det skete dels fordi de stigende energipriser pludselig gjorde det muligt for virksomhederne at oppebære en indtjening, hvor de ikke behøvede statstilskud. Og så skete det, fordi regeringen ville lave en lovændring fra 1. juli 2022, som ville indsnævre områderne til maksimalt 15 kilometer fra kysten og giver kommunerne vetoret over for nye vindmølleparker. Altså gjaldt det for energiselskaberne om at komme med en ansøgning inden ændringen blev virksom.

Energistyrelsen stod så med 33 ansøgninger om havmølleparker ud fra åben dør-ordningen. Flere af dem har potentiale til at blive Danmarks største vindmøllepark. Det er sigende at nogle af ansøgningerne blev indsendt helt tilbage i 2012. Ordningen har været plaget af ekstrem langsom sagsbehandling.

Ordningen er nemlig ikke særlig populær i regeringen, af to grunde. **Dels** fordi virksomhederne ifølge ordningen **ikke** skal betale for havbunden. Man får stillet noget fælles areal, danskernes havbund, til rådighed kvit og frit. Det huer ikke finansministeriet, der ønsker at alle energiprojekter skal bidrage til statskassen.

Dels fordi så mange vindmølleprojekter vil undergrave økonomien i de to allerede vedtagne **statslige** energiøer. De mange private havvindmøller vil nemlig producere langt mere grøn strøm, som vil mindske el-prisen og dermed reducere energi-øernes beregnede overskud. Det vil formentlig betyde, at øerne skal have statstilskud. Og det var netop præmissen for energiøerne, at de IKKE skulle have statstilskud.

Zetland har afdækket, hvordan Energistyrelsen forsøgte at finde grunde til at afslå ansøgninger inden for denne åben-dør-ordning. Og til sidst fandt man - dvs. Energistyrelsen, statsstøttesekretariatet og dermed regeringen - på at sige: Vi forærer havbund væk efter først-til-mølle-princippet; det er vistnok ulovligt ift. EU's konkurrenceregler. Konkurrenceloven vil i stedet kræve en udbudsrunde, hvor virksomhederne byder på havbunden.

Zetland og journalister fra Politiken m.fl. undrede sig højlydt: Det er jo en 24 år gammel ordning, hvordan kan den pludselig blive ulovlig? Der er jo allerede gennem mange år etableret vindmølleprojekter efter den ordning - hvordan kan den så pludselig blive ulovlig? Svarene, tjaja, de var ministerielle, dvs. intetsigende til det groteske.

DEN GORDISKE KNUDE LØSES - OG LØSNINGEN AFVISES

Det næste der skete: I stedet for åben-dør-ordningen foreslog et enigt embedsværk fra 6 ministerier nu en ny ordning, hvor virksomhederne skulle konkurrere om, hvem der ville betale mest for at bruge havbunden, i en slags lynudbud som kunne være gennemført i starten af 2024. Udbuddet ville gælde 9 arealer.

Hvis regeringstoppen sagde ja, kunne man meget snart begynde opsætningen af havvindmøllerne. Embedsværket beregnede, at det kunne give plads til 12,5 GW havvind, dvs. fem gange så meget, som Danmark har i dag. Man kunne bruge mange af de samme havområder som optrådte i åben-dør-ordningen, plus nogle flere, der faktisk egnede sig bedre.

Staten ville få indtægter, når virksomhederne betalte. Samfundet ville få grøn strøm, og der ville ikke blive problemer med EU. Det lød som et rigtig godt tilbud.

Men regeringens magtfuldkomne forum, *Koordinationsudvalget* som rummer samtlige ministre, sagde nej. Man afviste forslaget. Uden at oplyse resten af Folketinget om forslaget, endsigse afslaget. I stedet blev embedsværket sat til at arbejde videre med de åben-dør-projekter, som de ellers lige havde dødsdømt juridisk. Blot med den ændring, at man KUN skulle arbejde videre med tre udvalgte projekter - resten blev valgt fra. Det er ikke lykkede Zetland eller andre at få forståelige begrundelser for at præcis disse tre projekter blev udvalgt til at fortsætte.

Regeringen nedsatte i al hemmelighed et udvalg, *Havvindudvalget*, som skulle danne rammen om embedsværkets videre arbejde. Udvalget skulle forsøge at redde åben-dør-ordningen og dens projekter. Dette udvalg fik *udenrigsminister* Lars Løkke for bordenden. Man kunne tro, at det vil være mest relevant med enten klima- eller energiministeren. Men nej.

Siden har Lars Løkke presset embedsmændene - sådan er deres oplevelser, som de har fortalt til Zetland - til at redde ét bestemt projekt, *Copenhagen Infrastructure Partners*, CIP's milliard-projekt ved at insistere på at fortsætte åben-dør-ordningen, i en lidt ændret version.

Det hele får først mening, når man kender et sideløbende forløb:

LARS LØKKE BLIVER KONTAKTET AF ERHVERVSINTERESSER OM HAVVIND

I marts '23 havde Lars Løkke et møde med folk fra investeringsfonden *Copenhagen Infrastructure Partners*, CIP, der på rekordtid er blevet verdens største grønne investeringsfond og gjort dens stiftere til milliardærer.

CIP havde budt på åben-dør-ordningen med flere projekter, bl.a. et meget stort projekt, projektet *Viking Banker*, en vindmøllepark 135 km ud fra Ringkøbing Fjord på den danske vestkyst. CIP's plan var, at sidstnævnte projekt skal producere dobbelt så meget strøm som den hidtil største vindmøllepark på danske have. Senere er også Ørsted blevet partner.

Efter dette møde blev udenrigsministeren inviteret til at holde tale ved en meget elegant og meget dyr middag under Folkemødet på Bornholm med alt betalt af CIP.

Det var herefter, at udenrigsminister Lars Løkke kastede sig ind i behandlingen af en række ansøgninger om havvindmølleparker i dansk farvand. Regeringen oprettede endda et særligt regeringsudvalg til formålet med Løkke i spidsen. Flere steder i embedsværket blev Løkkes optræden opfattet som et direkte forsøg på at sikre CIP projektet mod at blive lukket.

"Jeg opfattede det som en lodret ordre, at vi skulle redde CIP's projekt" siger en central embedsperson, citeret i Zetland. En anden fortæller, at Løkke har taget et "uproportionalt stort hensyn til særligt CIP". "Det helt usædvanlige ved forløbet er, at det bliver styret af en minister, der overhovedet ikke har noget med ressortområdet at gøre," siger en anden minister til Zetland 5. okt. (1).

Embedsværket blev sat til at arbejde med en ny model, step-in-modellen. I et normalt udbud vinder den, der giver det bedste og højeste bud. Men i denne model ville CIP få mulighed for at matche ethvert bud fra deres konkurrenter. En helt usædvanlig fremgangsmåde, som embedsværket betvivler lovligheden af.

Step-in-modellen er hverken den nemmeste eller den hurtigste løsning, vurderer embedsværket, og det har *foreløbig* forsinket arbejdet med at etablere havvindmøller med et halvt år, er deres vurdering. Og ingen ved, hvor længe endnu det skal trække ud.

Lars Løkkes intervention har tydeligvis ikke handlet om at fremme den grønne omstilling, om at få opsat flere havvindmøller i et hurtigere tempo. Det har handlet om at fremme ét bestemt projekt, CIP's store projekt.

Helt uforståeligt er det, at regeringen via Havvindudvalget har valgt at prioritere kun tre (CIP og to mindre projekter) af de i alt 33 projekter og lade resten udgå af ansøgningsrunden.

HVIS man virkelig vil den grønne omstilling til havvindmøller, så gælder det selvsagt om at få flest mulige projekter i gang, hurtigst muligt. Lars Aagaard måtte senere indrømme, at man sagtens kunne have medtaget de øvrige projekter, men det ville man ikke. Uden nærmere forklaring eller begrundelse.

Under Folketingets åbningsdebat, som stillede en lang række spørgsmål til dette forløb, kom det frem

- at Lars Løkke i jan. 2020 var blevet ansat som rådgiver for *Gorissen Federspiel (GF)*
- i dec. 2020 købte *Vestas* 25% af *CIP*, bistået af *GF* med *Lars Løkke* som rådgiver
- tre år senere sidder Lars Løkke så for bordenden i et hemmeligt regeringsnedsat udvalg (*Havvindudvalget*), der skal sikre en meget lukrativ model for de 3 firmaer tilbage i åben-dør-ordningen, herunder *CIP*. Det vil *CIP*, *Vestas*, *GF* og dermed Lars Løkke henholdsvis hans parti Moderaterne tjene på (jf. Zetland, 7. okt.).

Det er måske forklaringen på regeringens afvisning af embedsværkets forslag - i det mindste en del af det hele?

Regeringen undlod at fortælle Folketinget om embedsværkets forslag fra marts og Koordinationsudvalget afslag på forslaget. Ved Folketingets åbning kommenterede Radikale Venstres *Martin Lidegaard* Koordinationsudvalgets afslag sådan:

"Mig bekendt er der ikke kommet ét nyt grønt tiltag fra denne her regering, og det eneste tidspunkt hvor man så havde chancen for faktisk at gøre noget, der virkelig battede, der sagde man nej tak."

Enhedslistens klimaordfører, Peder Hvelplund, kommenterede under denne debat, at sagen

"lugter langt væk af, at der sker en sammenblanding af interesser". Han frygter, at regeringen har forsøgt at hjælpe *CIP* med den konsekvens, at udbygningen af havvind i Danmark er gået i stå. *"Der vil i så fald være tale om kammerateri af værste skuffe,"* siger han. *"Det er klart, at det vil være fuldstændig uacceptabelt."*

"Vi bliver nødt til at få afdækket, om der har været en form for interessesammenblanding mellem Udenrigsministeriet og bestemte erhvervsinteresser", og 'hvorvidt private interesser har stillet sig i vejen for den grønne omstilling', siger Frede Hvelplund.

HVAD SÅ NU?

Der er nu indkaldt til samråd med udenrigsministeren omkring dette mildt sagt mærkelige forløb. Er han i gang med at varetage snævre økonomiske erhvervsinteresser frem for landets samlede klimainteresser?

Man fornemmer, at klima er det mindste af de problemer, der bevæger regeringens handlinger. Det handler snarere om fordelingen af de milliardstore energiinvesteringer og dermed -indtægter, som nu skal sættes i gang. Fordelingen mellem energiselskaberne indbyrdes **og** mellem dem og staten. Det handler om penge, snarere end klima.

I forhold til dét ligner situationen nu mest af alt en stillingskrig, hvor den sikre taber er klima og befolkning, fordi tingene trækker så voldsomt ud. En stillingskrig, som kun er alt for godt pakket ind i hemmelighedskræmmeri og manglende demokrati samt en klimaminister som besvarer pressens og sine kollegers spørgsmål med ukonkrete, intetsigende ikke-svar.

Umiddelbart melder der sig en række spørgsmål, som det kommende samråd med Lars Løkke Rasmussen må afklare:

- Hvis regeringen - som statsministeren bestandig svarede under Folketingets åbningsdebat - i denne sag kun har haft én interesse, nemlig at fremme den grønne omstilling bedst muligt, hurtigst muligt, hvorfor fravalgte Koordinationsudvalget så embedsværkets forslag om udbygning med 12,5 GW havvind i et lyntilbud?
- Hvorfor gennemførte regeringen ikke embedsværkets plan for et hurtigt, omfattende og åbent udbud af havvind?
- Hvorfor blev Folketinget ikke orienteret om denne plan - og om udvalgets afslag?
- Hvorfor valgte regeringen at bruge indtil videre seks måneder på at lede efter en måde at gøre den gamle åben dør-ordning lovlig på baseret på step-in-modellen som embedsværket ikke mener er lovlig?
- Hvorfor valgte regeringen at snævre feltet af overlevende ansøgninger ind til tre i stedet for at søge flest mulig projekter gennemført af hensyn til den grønne omstilling?
- Og hvorfor lige netop *de tre*?
- Hvorfor har landets udenrigsminister sat sig selv i spidsen for regeringens interne havvindsudvalg, som vel er klart uden for hans resortområde?
- Presser Lars Løkke Rasmussen virkelig embedsværket til at få gennemført netop CIP's havvindsprojekt igennem for næsen af konkurrenterne?
- Og hvor tæt er Løkkes forbindelser til Copenhagen Infrastructure Partners, der på rekordtid er blevet milliardærer på at bygge havvind?

Spørgsmålene er bl.a. inspireret af Zetland 4. okt. samt Mandag Morgen 6. okt. "Vennernes mand".

Noter 1)

Regeringen lovede mere havvind. Men i hemmelighed droppede de en storstilet plan - <https://www.zetland.dk/historie/soV916XG-meAAARXI-6330e>

Løkke gav kunstigt åndedræt til dødsdømt vindmølleprojekt. Og spiste kaviar med milliardærerne bag - <https://www.zetland.dk/historie/sOMA7wLg-meAAARXI-15c3d>

Partiledere grillede Mette Frederiksen om havvind: "Hvorfor gik man ikke videre med det?" - <https://www.zetland.dk/historie/se2V1YDJ-meAAARXI-9bd47>